

NAŠ

Prava vera bodi vam luč,
materni jezik bodi vam ključ
do zveličanske narodne omike.

A. M. Slomšek.

DOM

List za ljudsko prosveto

Vsebina:

	Stran
Roka, ki sega v bodočnost	161
Družina in naše dekliške organizacije	162
Spoznanje	163
Naš oder	163
Ko se vozijo oblaki	165
Katoličanstvo v Srbiji	165
Mežiška dolina	167
Novemberske noči	168
Kralj noči	168
Obnovimo vaško lipoll	174
Ogledalo dekliških zvez	175
Poroka v Črni gori	176
Društveni vestnik	176

Letnik XVI.

Maribor.

Št. 11-12

November in december 1924.

»NAŠ DOM« izhaja mesečno. Naročnina znaša za letos 12:50 Din., za Goriško in Istro 5 lir, za Koroško 15.000 aK, za Ameriko 1 dolar. Pri skupnih naročilih po 10 izvodov in več stane 1 izvod 12 dinarjev. Posamezna številka stane 1:50 Din. Odgovorni urednik: Marko Krajnc. Upravništvo: Maribor, Aleksandrova cesta 6. Tiska tiskarna sv. Cirila v Mariboru. Rokopise je treba poslati do 1. vsakega meseca uredništvu »Našega Doma« v Mariboru, Aleksandrova c. 6.

Blagoslooljene božične praznike

želi

uredništvo in upravištvo „Našega doma“!

Listnica uredništva. Zopet se nagiba leto h koncu. Tudi to leto je marsikateremu nadebudnemu pisatelju, marsikateri upolni pesmici prineslo mnogo razočaranj. Vsako novoizšlo številko so vzeli s strahom v roke, s tihim pričakovanjem, da bodo videli natisnjen svoj poizkus. In z žalostjo so odložili vsako številko: zopet nič, sama tuja imena. Nekaterim je že upadel pogum: odložili so pero, prenehali so z dopisovanjem v prepričanju, da si na pisateljskem polju ne bodo nabrali lavorik. Drugi pa še vztrajajo. Mesece za mesecem pošiljajo uredniku prijazne pozdrave, topla priporočila in nove spise. Upajo, da se jih bo urednik konečno vendarle usmilil in sprejel njihove stvari pod streho »Našega Doma«. Prav imate! Urednik je vseh teh spisov vedno vesel, saj ve, da jih pišejo priprosta dekleta, kmečki fantje. Urednik dobro ve, koliko truda imate pri sestavljanju najnavadnejšega dopisa, on ve, da tisti, ki po težkem delu pozne večerne ure ali svoje proste nedeljske popoldneve presedijo za mizo pri knjigah in pri pisanju, so najbolj pametni, izobraženi in podjetni fantje, ki bodo nekdanj vodili javno življenje po občinah. Zato je pri takih dopisih urednik vedno zelo usmiljenega srca in sprejme vse, kar je količkaj podobno kakemu pametnemu pisanju. Saj ima »Naš Dom« tudi ta namen, da vzbuja in vzgaja med mladino pisateljske talente, ki jih je mnogo med priprostim ljudstvom. Če pa kdaj urednik zavrže kak spis, naj bo to dotičnemu v opomin in vspodbudo, da se v prihodnje bolj potrudil.

Obenem pa izreka urednik najlepšo zahvalo vsem zvestim sotrudnikom, ki so podpirali »Naš Dom« na eden ali drugi način. Posebno se zahvaljuje Dekliškim zvezam, ki so do sedaj s tako vnemo širile »Naš Dom«. Ker ve, da ženska gorečnost in požrtvovalnost ne pozna nobenih mej, zato je prepričan, da bodo D. z. letos še z večje vnemo povsod agitirale za »Naš Dom«. — Nadin. Poslali ste nam roman, ne pa novelo. Zakaj ste se lotili tako dolge in težke stvari? Po malem se tudi daleč pride! At ne v. Ugaja nam vaša skromnost in vztrajnost. Ako najdete v pesnikovanju uteho in zadovoljenje, potem le delajte še v naprej pridno pesmi, ki nam jih lahko tudi tu in tam pošljete v oceno. Kadar bodo zrele za tisk, jih bomo tudi priobčili. »Jesenska« je precej dobra, samo to je čudno, s čim in kako ste si strto srce kropili? Tudi »Grobovi« bi bili lepi, ko ne bi imeli »src, vzetih zlobi«. — S. v. C. »Končano« se vam je ponesrečilo. Misli so globoke, oblika je pa prenerodna! Ali imate še kaj dvogovorov?

NAŠ DOM

Letnik XVI.

Maribor, november - december 1924.

Št. 11 - 12.

Roka, ki sega v bodočnost.

Mrzla, mračna, neprijetna so poznojesenska jutra. Mokra megla izsesava s svojimi bledimi ledenimi ustnicami zadnje življenje iz narave, s svojimi pošastnimi rokami grabi po samotnem potniku, ki ji brezuspešno skuša uteči.

Nema prošnja golih dreves, ki se tresejo v mrazu in vetru, drhteča prošnja po toplem solnčnem žarku izveni neuslišana v brezsrčni megli. Povsod mraz, žalost, umiranje. Življenje se je zagreblo v zemljo, veselje je odplavalo s pticami pevkami na topli jug. V brezupni udanosti čaka umirajoča narava samo še na mrtvaški prt, da se pod njim odpočije . . .

Mrzlo, mračno, samotno je mnogokrat tudi v človekovi duši, v mladem srcu. Visoko pod nebo je hitelo upanje mladega človeka, silno je bilo njegovo hrepenenje, čist je bil njegov namen. Delu za sveto stvar, za svete vzore se je popolnoma žrtvoval. Spočetka je šlo vse po sreči, srce je vriskalo veselja in se naslajalo na lepih uspehih.

Pa nepričakovano se pojavijo težave. Ovire naraščajo, trenutni uspehi napornega dela izostajajo. Kakor mrzla megla se vležejo ti neuspehi na mlado dušo, izsesajo ji polagoma vse navdušenje, vsako veselje do dela. Zunanje zapreke se množijo, notranji ogenj pa pojema, ugaša, umira. V topi udanosti joče mlada, razočarana duša: kruto življenje me je strlo, uničilo . . .

Zalibog, prepogostokrat moramo poslušati med slovensko mladino to tužno — mrtvaško pesem! Preveč je med našo mladino mrkih črnogledov, pesimistov, ki nimajo nobenega veselja več do dela, ki ne kažejo razumevanja za nobeno veliko stvar! Vedno isto tožbo ponavljajo: na svetu je od dne do dne slabše in huje, vsak trud, da bi razmere izboljšali, je brezuspešen!

Taki obupani črnogledi so mrzla, strupena megla za vsako družbo, za vsako društveno življenje. S svojimi večnimi jeremijadami vzamejo društvu vsak polet, s svojo malodušnostjo zagrenijo še drugim vsako veselje do dela.

Vsak človek, posebno pa še mlad človek mora biti optimist, poln zaupanja v zmago dobre stvari! Neuspehi te naj storijo previdnega, pred nadaljnim delom te pa naj ne oplašijo. Kardinal Faulhaber imenuje optimizem „velik imperativ (velelnik) mladine“. Nezlomljiva volja, veselo zaupanje je »roka, ki sega v bodočnost«.

Pesimizem, slabotna malodušnost pri mladini pa je jesen v pomladi. To je nekaj nenaravnega!

Ika:

Družina in naše deklishe organizacije.

Družina — priprosta beseda — toda, kdo bi opisal, kak zaklad sreče, ljubezni leži v njej. Najbolj vedo to presoditi oni, ki so prezgodaj stali ob grobu starišev, bratov ali sestra, še bolj pa oni — ki očeta ali matere sploh niso poznali. Srce jim je polno neutešenega hrepenenja in vse bi žrtvovali za en dan srečnega družinskega življenja.

Ljubezen otrok do staršev in staršev do otrok — to je nekaj, čemur ni najti primere. Ljubezen jih veže, dela iz njih družino, eno srce, eno dušo! V tej iskreni ljubezni mislijo, živijo in se nesebično žrtvujejo drug za drugega, skupaj delijo žalost, veselje in usodo življenja.

Le pogledjmo skrbnega očeta ali mater: s presrečnim, ljubezni polnim očesom se sklanja nad otročičkom v zibelki in nepojmljivo veselje ju navdaja, ko otrok s smehljajočim obrazom spoznava ljubezen svojih starišev. In ko otrok odraste, se vsepovsod pozna, ali se je navzel prave ljubezni pri stariših, ali pa je isto iz kateregakoli vzroka pogrešal...

Vzajemno delo starišev in otrok je najvažnejši činitelj srečnega družinskega življenja. Tukaj se zblizujejo duše članov ene družine, tukaj ni sebičnosti, ki ruši pravo srečo; v taki družini vidimo vzor, kajti tu vlada duh božji, živi ljubezen do Boga. Življenje po veri je za družino neusahljiv vir moči in milosti in če se z njim sodeluje, je družinsko življenje v človeških srcih prelep raj, nebesa na zemlji.

Žal, priznati se mora, da so dandanes družinske vezi zelo razrahljane. Na dnevnem redu so razporoke, ločitev zakonov in njih usodepolne posledice. Koliko je otrok, ki vsled tega nimajo staršev, ker jih starši nočejo poznati; nikogar drugega nimajo, ki bi jih vodil po pravi poti in v najnevarnejših letih obvaroval pred zlobo sveta. Prepuščeni sami sebi — rastejo duševno in telesno zanemarjeni.

In kaj je temu vzrok? — Sebičnost, materijalizem, uživanje tega sveta!

Življenje, ki se danes razvija, je družinam nasprotno, zato vsepovsod, kjer zavlada novi duh, iste — propadajo in izumirajo.

Vidimo sicer, da se zunanja kultura širi — a znotraj zija vedno večja beda; na eni strani vidimo razkožje, na drugi pomanjkanje, uboštvo, ki izpodkopava srečo naših družin. Otroci morajo že v zgodnji mladosti proč od starišev; beda jih sili, da si iščejo sami zaslužek in vsled tega jim ni dano, ogrevati se ob nežni milini matere — njih življenje je brez solnca, brez veselja! Često postanejo taki otroci najslabši člani človeške družbe.

Še ene — menda najtemnejše strani ne smemo prezreti. Največ tibe sreče v naših družinah uniči mladina, ki ima sicer dobre, bogoljubne stariše — a hoče biti prosta njih nadzorstva, ne mara lepih opominov in nauk, svobodna hoče biti in v tej svobodi drvi v pogubne zanke hinavsko-zapeljivega sveta. Svojim roditeljem pripravlja s tem najtežje ure — pekoče solze jim režejo ostre brazde po obrazu...

Dolga poglavja bi nam zamogla opisati lepoto srečnega družinskega življenja, pa še daljša bi bilo treba napisati o razdejanih družinah.

Ker vse lepo, plemenito in vzvišeno stoji in pade z družino, ker brez preobnove posameznih družin sploh ne moremo pričakovati preobnove človeške družbe, kdo torej ne bi z radostnim srcem pozdravil in z vsemi sredstvi podpiral, mladih, krepkih sil, ki hočejo zopet harmonijo med mladino in družino! Naše mladinsko gibanje hoče in mora doseči svoj veliki cilj: srečno oblagodarjeno družinsko življenje.

Če se bo naša mladina dala voditi dobrim in preizkušenim voditeljem, če bo znala sama sebe premagovati, potem bo stala trdno in neomajno v najhujših bojih življenja. Taka mladina ne bo modernizirana masa — ampak družba kremenitih značajev.

Na kaj morajo naše dekleške organizacije obračati posebno skrb? Da se dekleta potom dekleških sestankov — ki so in morajo biti visoka šola verske in prosvetne izobrazbe za slov. katoliška dekleta, vzgajajo v medsebojni ljubezni. Vsako dekle mora skrbeti, da z vsem svojim obnašanjem napravlja bližnjemu veselje in ga osrečuje, kajti, vsaka beseda, vsak pogled vpliva dobro ali slabo na bližnjega.

Naši sestanki naj posvečajo mnogo pozornosti globlji verski izobrazbi deklet, saj je to višek vzgoje krščanskega človeka. Skrbijo naj potom predavanj za gospodinjsko izobrazbo, kajti brez iste ne more biti popolne sreče v naših družinah.

Zlasti pa se mora paziti, da dekcle ne ostavlja po nepotrebnem domačega kroga in zabaja v društvo morda le zgolj iz zabave in veseljačenja.

V naše organizacije duha medsebojne ljubezni, domačnosti, prizanesljivosti in vzajemnega dela in tega duha iz organizacij ven v naše družine — to je naših deklet prva naloga za preobnovo družin!

Višavska:

Spoznanje.

S strtim srcem in z bolno dušo,
z doma odšla je — daleč v svet!

Upala je: morda v tujini
bo vesela, in srečna spet.

Vrnila se je s to zavestjo
v nekaj letih na rodna tla:

Srčnih ran nam svet ne zaceli,
pač pa še bolj skelečih zadá!...

Naš oder.

V zimskem času igrajo zelo mnogo po naših društvih. Mladina ima tedaj največ časa, izleti in potovanja ter romanja so skoraj nemogoča, zato pa je tembolj živahno v društveni sobi, posebno pa še na društvenem odru:

»Igra bo!« Koliko razburjenja sta že povzročili ti dve besedi!
»Kaj bomo igrali, kdo bo igral, kdo bo imel glavno ulogo«, tako kriči vse vprek. »Če bo ta ali ta nastopil, potem pa nočem jaz«, namrdne svoj obrazek občutljiva Majda, ki pa komaj čaka, da bi jo kdo naprosil za kako ulogo. »S to suho klepetuljo ne bom skupaj na odru«, se obregne okorni Jaka, ki se res boji, da ga bi pri razdeljevanju ulog prezrli radi njegove nerodnosti. Koliko preprirov in celo sovraštva so že povzročile igre.

In šele vaje! Prave vice so za ubogega režiserja, oziroma voditelja igre. Vaja je napovedana ob osmih zvečer. Kedaj se začne? Ob devetih ali pol desetih! Zakaj? Zaradi netočnosti nekaterih članov, ki hočejo

imeti povsod prvo besedo, pri delu so pa vedno zadnji. In ta občutljiva domišljavost! Uloge se noče naučiti, ker je to preponiževalno, na odru rogovili in se obrača ko lesena punčka na vrvici, če jo pa hoče režiser popraviti in poučiti, ima pa naenkrat solze v očeh in trmasto neubogljivost v glavi. „Samo mene in vedno mene krega“, se togoti lesena Jera, „vihravi Minki pa nič ne reče, tam je vse dobro. Že vem, zakaj...! Ljudje že marsikaj govorijo!“ In nedolžnemu režiserju res obesijo kmalu eno ali drugo igralko na vrat.

Če so vaje za režiserja vice, potem je pa najbližja predpriprava za igro — pekel. Igralci samo čakajo, da bo priletelo vse potrebno samo od sebe po zraku, da bo vse pričaral režiser bogve odkod. Režiser mora sam kulise sestavljati, sam znositi orodje, sam oskrbeti obleko in skoraj sam tudi še igralce obleči.

Po igri se pa največji lenuhi najbolj širokoustijo, koliko so storili in da bi brez njih bilo itak vse narobe...

Take ali vsaj približno enake so razmere po naših odrih. Krivda je v tem, ker se člani naših društev premalo zavedajo, kak namen ima igra in kake pogoje stavi na voditelja igre in na igralce.

Prvi in poglavitni namen, ki ga mora imeti vsaka igra ni zabava in napolnitev društvene blagajne, ampak vzgoja, in sicer vzgoja igralcev in vzgoja gledalcev.

Vsaka gledališka predstava mora biti za vse važen dogodek, ki navzoče popolnoma prevzame in pretrese. Na vsaki igri mora počivati čar verskega pojmovanja o življenju in življenjskih nalogah. Gledalci in poslušalci morajo biti prepojeni s svetimi, vzvišenimi čustvi, ki jih dvigajo visoko iz vsakdanje umazanosti. Gledališka predstava mora vzgajati in buditi v ljudeh čut za lepoto, za umetnost, za vero in nravno življenje ter za narodnost. Starim narodom je bila gledališka predstava posebna vrsta bogoslužja, v srednjem veku so se ljudje vzgajali ob igrah krščanskih skrivnosti, Kristusovega trpljenja.

Zato morajo paziti društva na to, da uprizarjajo samo take igre, ki so res primerne za katoliška izobraževalna društva. Vsaka dobra igra mora imeti neko lepo, globoko misel, ki more pograbit človeka v globini njegove duše. Ta misel bodi v ozki zvezi z našim slovenskim ljudstvom, z njegovimi boji in porazi, z njegovo mehko dušo in optimizmom. Le če bo ljudstvo čutilo neko notranjo vez med igro in seboj, bo dostopno za vzgojne vplive, ki jih ima predstava.

Slabe igre pa naj enkrat za vselej izginejo iz naših odrov. In teh slabih iger je žal še mnogo! So nesmiselna skrupucala, ki s svojimi odurnimi prizori, polnimi pijančevanja, preklinjanja, nenravnosti in nenravnih pa tudi nenaravnih ljubezenskih prizorov vzbujajo v igralcih in gledalcih nizkotno poželjenje, strast ter jih navajajo k surovosti, nezmernosti, nečistosti.

Da more igra dobro uspeti, jo mora temeljiti pripraviti in voditi režiser. Kako bitje pa je to? Režiser je navadno človek moškega spola, ker je ta bolj odločen, pri predstavah Dekliških zvez pa more biti tudi ženskega spola. Režiser ima zelo važno nalogo: on je vzgojitelj igralcev in gledalcev!

Režiser — vzgojitelj! Ali veš, kaj pomeni to? Človeško dušo, srce, voljo, razum mora voditi po pravih potih, slaba nagnjenja v njej zatirati, dobre sile pa krepiti in razvijati. Vzgojitelj mora delovati posebno z vzgledom. Zato bodi režiser pameten, resen mož, ki ima v župnji in tudi v društvu ugled ter zaupanje. Režiser mora biti odločen in neizprosni, ki ne pozna pri igralcih nobene pristranosti, ki bolj s svojim značajem in s svojim pogledom, ko pa z jezikom ali celo z roko kroti vse različne Jere, Jakce, Majde in Minke. Režiser mora biti sam povsod prvi, točen in prevdaren, ki vedno tudi izvrši, kar obljubi. Sam se naj izobrazuje iz dobrih knjig, da bo imel samostojno pravilno sodbo o igri in igralcih.

Na odru naj pazi na strog red. Za kulisami ne sme biti nihče drugi, ko samo nastopajoče osebe. Vaje naj ne bodo zvečer ali vsaj pozno ne. Proti volji domačih dušnih pastirjev ne delaj nikdar. Vsakega igralca in igralko, ki imata pri igri še svoje postranske namene, odslovi takoj! Imej vedno pred očmi: vzgojitelj si, ne pa zapeljivec!

Igralci in igralko se naj zavedajo, da so nosilci in znanilci vzvišenih idej, da hočejo gledalce voditi k lepoti in k resnici. Zato si dobro to le zapomnite vi vsi, ki se tako radi razkazujete na odru: vaše življenje bodi vzorno, vaša ponižnost lepa in duhteča ko vijolica, vaše medsebojno razumevanje občudovanja vredno, vaša udanost do režiserja neprekosljiva, vaša marljivost in potrpežljivost nepopisna, vaša točnost neverjetna. Če vam vest v tem oziru nič ne očita, blagor društvu, režiserju in vam ve ljube slovenske Jere, Minke, Majde in vam, vi hudi Jakeci in Janezi!

Savinjka:

Ko se vozijo oblaki.

Ko se vozijo oblaki beli
po nadzemski višini,
takrat v moji duši se vzbudijo
davno prošlih dni spomini . . .

Mislím na prelepe mlade sanje,
na gradove, zgrajene v oblake,
bisere, ki nudi jih življenje
bridkih razočaranj znake.

En smehlaj na mojih ustih
danes nemo razodeva:
Sreča se v oblak razblini
človek pa ostane reva.

M. T.

Katoličanstvo v Srbiji.

Katoličani so raztreseni po celi Srbiji. Največ jih je v Beogradu, namreč okoli dvanajsttisoč. Precej jih je tudi v Nišu, Valjevu, Zajčaru, Vranji, Kragujevcu, Prizrenu, Skoplju, posamezne družine pa živijo skoraj v vseh večjih vaseh.

Katoličani se niso preselili v Srbijo šele po prevratu, že poprej so tvorili tako močno manjšino, da je srbska vlada sklenila s sveto Stolico konkordat 24. junija 1914.

Ta konkordat je uredil razmerje srbske kraljevine do kat. Cerkve in določil pravice katoličanov. V Beogradu bi naj bila nadškofija, v Skoplju

pa škofija, kat. bogoslovje za celo Srbijo bi bilo v Beogradu. Država je priznala veljavnost mešanih zakonov, sklenjenih v katoliški cerkvi, dovolila duhovnikom poučevanje kat. verouka v državnih srbskih šolah itd.

Katoličane so Srbi gledali z velikim nezaupanjem. V vsakem katoličanu so vohali »švaba«, »Avstrijca«, ki vohuni za Avstrijo in ki bo Srbe o prvi priliki izdal. To srbsko naziranje je bilo deloma utemeljeno v tem, ker so Avstrijci potom svojih poslaništev širili katoličanstvo, ker so vzdrževali katoliške duhovnike, ker so skrbeli za kat. službo božjo in za katoliški pouk katoliških otrok.

Srbski katoličani, rojeni in vzgojeni v Srbiji, so se vsled neugodnih razmer vedno bolj odtujevali kat. Cerkvi, otroke so pustili vzgajati v pravoslavni veri, udeleževali so se srbskih slovesnosti, kratkomalo rečeno: za kat. Cerkev so bili izgubljeni.

Po prevratu so se razmere nekoliko izboljšale, toda tudi ne preveč. Srbi se še niso mogli otresti popolnoma nekega nezaupanja nasproti katoličanom, mnogi, posebno še starejši ljudje, so še predvojnega naziranja, ki ima vsakega katoličana za neprijatelja — švaba. To čutimo posebno mi, ki živimo med Srbi. Priznati moramo, da so napram nam katoličanom na zunaj zelo vljudni, da nas z nekim spoštljivim strahom opazujejo, toda — zaupajo nam pa ne. Predsodkov imajo vse polno, časniki pa tudi izrabijo vsako priliko, da udarijo po kat. Cerkvi.

Zato ni čudno, da se še v sedanjih razmerah ne upajo mnogi katoličani s pravo barvo na dan.

Pribiti pa moramo tudi, da se državni uradi, vsaj kolikor nam je znano, zadržijo nasproti katoličanom popolnoma pravilno.

Kako se bo katoličanstvo razvijalo v bodoče v Srbiji? Na to vprašanje ni odgovor lahek. Za enkrat rečemo lahko samo to, da je vsak ugoden razvoj katoličanstva nemogoč tako dolgo, dokler se ne bodo vsi katoličani iz cele države bolj zanimali za Srbijo. Nam v Srbiji manjka vsega. Nimamo dovolj duhovnikov, nimamo cerkev, nimamo društvenih domov, nimamo dovolj društev! Cerkvi sta samo v Beogradu in Nišu, obe premajhni in slabi. Društvenih delavcev ni. (Na Beograd ne mislim).

Naši ljudje živijo pomešani s pravoslavnimi, ženijo se med seboj, vidijo kako je vera pri pravoslavni mrtva, vidijo kako pravoslavni ne hodijo v cerkev, kako zaničujejo pape in tako se sčasoma tudi katoličani navzamejo popolnoma tega slabega duha ter se izneverijo katoliški Cerkvi.

Ko bi bilo tukaj vsaj nekaj več duhovnikov, pametnih, pobožnih, vnetih organizatorjev, bi kmalu zopet oživelo versko življenje med katoličani in tudi pravoslavni bi dobili pravi pojmo o katoliški Cerkvi. Delo za zedinjenje bi bilo olajšano.

Žalostno je tudi, da se nekateri Slovenci in Slovenke, ki pridejo v te kraje na delo, tako kmalu odtujijo cerkvi in veri. Izobraževalna društva po Sloveniji naj dobro gledajo na to, da bo vsak njihov član, ki pride v Srbijo, res apostol za dobro stvar, ne pa po svojem slabem življenju v pohujšanje pravoslavnim.

Mežiški:

Mežiška dolina.

Mežiška dolina je dobila ime po reki Meži, ki izvira pod Olševo in se vije skozi celo dolino. Pri Dravogradu se izliva v Dravo. Mežiška dolina spada pod Jugoslavijo.

Ljudje se pečajo s poljedelstvom in živinorejo. Industrija se tudi prav dobro razvija. Pomislimo le, koliko svinčene rude je v teh krajih! Če pogledate v „Trgovski list“ 1923, boste videli črno na belem, da so v rudniku v Meži (plavži) izkopali 603.412 q rude v vrednosti 32.276.507 Din. Zaposlenih je bilo 849 delavcev. Kopljejo pa tudi cink. V Lešah je mnogo rjavega premoga. L. 1922. so ga izkopali 173.408 q. Lesa ima mežiška dolina tudi precej. Da se ta spravi v denar, za to pa skrbi lesna družba „Korotan“, ki ima na Prevaljah moderno urejeno parno žago.

Glavno mesto »Mežiške doline« so starodavne Prevalje, kjer je okrajno glavarstvo, sodnija in davkarija. Mohorjeva družbo ima tukaj svojo tiskarno. Zato pa so Prevalje tudi po vsem svetu tako znane.

Baje bi imeli radi še sedež dekanije! Ker pa te niso dobili, dobijo pa kmetijsko šolo! Te se pa tudi veselijo: saj bi bila res prava dobrota za celo dolino. Posebno „Izobraževalno društvo“ se trudi, da ljudstvu nudi obilo izobrazbe, pa tudi vesele in poštene zabave. Ni čuda, da so igralci tega društva znani po celi Koroški.

V skrajnem kotu doline je lepa Koprivna. Tukaj deluje za vse dobro vneti župnik Hojnik, ki ima napeljan svoj lastni telefon v precej oddaljeno Črno. Ta telefon ima samo eno napako: žic nima več. Črnjani so dobri ljudje, le gostiln imajo preveč.

Med Črno in Prevaljami se sramežljivo skriva v blatu Mežica, ki bo postala kmalu angleška kolonija. Rudnik imajo Angleži že skoraj popolnoma v svoji oblasti. Anglež že ve, kje mu je dobro biti. Med Dravogradom (trg) in Prevaljami se postavlja trg Guštanj. Važen je zaradi jeklarne, ki je last grofa Thurna. Znan pa je Guštanj izza bojev l. 1919. Tedaj je padel tukaj junak Franjo Malgaj, kateremu so maja meseca postavili spomenik. In prav tako! S tem so pokazali prebivalci mežiške doline in sploh Slovenci, da so mu hvaležni za njegov veliki trud, katerega je moral plačati s svojo krvjo. Kje bi bila brez Malgaja danes mežiška dolina!

So še drugi znameniti kraji, kakor v bližini Kotelj „Rimski vrelec“ katerega mnogi letoviščarji dobro poznajo.

Svoje inteligence ima »Mežiška dolina« precej. Naraščaj pa študira sedaj v Mariboru, ker je v Celovec težko priti. Tudi fantje si izbirajo svoje neveste večinoma v sosedni Štajerski, ker na Koroško hoditi, posebno po neveste, je sedaj previsoka carina.

Ljudstvo je še precej pobožno, kar ni pokvarjenega. Ima rado duhovnike, samo za nemškutarje pa ne mara.

Romarski cerkvi sta dve: Sv. Uršula, 1696 m visoka, posebno priljubljen kraj za turiste. Druga je Sv. Križ nad Dravogradom, kamor naše ljudstvo v postnem času rado pohiti. Mežiška dolina leži na severni meji in tako meji na republiko Avstrijo. Ljudstvo se zaveda, da se nahaja onstran meje narod, ki sedaj veliko trpi. Zaveda se tudi, da ne za Prevaljami, ne za Peco (gora 2114 m), ampak za Celovcem, tam so naše meje!

Anton Boštele:

Novemberske noči.

Vse pokojno spi.
Srebrni lunin val
skozi okno lije,
nekje polnočna ura bije.
Še suh list v grmu ne šušti
in reka ne šumi
kot svoje dni . . .
Tihe, tihe so novemberske noči!

S praprotjo in listjem
kmet zapažil je svoj hram.
Dekle je presadilo rožmarin.
Pozni potnik na samotni cesti
tesnó si je zapel svoj plašč.
Ko sine jutro,
slana se na travnikih beli . . .
hladne, hladne so novemberske noči!

Ah, ti Daljna, Sladka!
Ali še gori ti kres v očeh?
Ali se še beli lokvanj ziblje na valeh
skrivnostnih vod?
Ali še gorijo zvezde kot nekdaj?
Še zveni srebrna pesem v maj?
Vso noč mi srce dihti . . .
Bridke, bridke so novemberske noči!

A. Boštele:

Kralj noči.

(Irska povest po A. de Lamothe-u.)

Dalje.

Od dežja premočena, bičana od silnega vetra sta končno oba potnika dosegla 200 m dolgi predor, ki spaja Glengariffsko planoto s pokrajino Kerry.

Predor, ki je sam na sebi krajevna znamenitost, je nudil v tem viharju posebno sliko. Na stotine govedi se je zateklo v njegovo zavetje in sedaj so te živali mukale vse vprek in se bodle. Bliski, ki so razsvetljevali predor, so metali svojo bleščečo svetlobo na množino belih hrbtov, ostrih rogov, od strahu bleščečih oči in na poštni voz, ki je tičal kakor klin v tej divji gneči.

Oče in sin sta se prerila do suhega kotička in čakala. Šele proti večeru je vihar nekoliko ponehal, poštni voz se je zganil in tudi naša potnika sta zapustila predor. Zamuda je bila občutljiva. Dolina onstran predora je bila poplavljena in prehod nemogoč.

»V Kenmare-ju bova pač prenočevala«.

»Naj pa bo!«

Tiho sta tonila v dolino in z nočjo sta potrkala na vrata male gostilne in poštno postaje tik besnečega potoka, ki je na tem mestu pretrgale cesto. Gospodar, Irec, ju je sprejel, pogostil in prenočil. Dobra beseda med brati,

bednimi in zatiranimi, je slajša ko kruh in tako ni nič čudnega, da so se pogovorili o svojih težavah in zjutraj, ob slovesu, je gostilničar mimogrede omenil, da se je prejšnji dan vozil s pošto tudi birič agenta Johna Izsilnika iz Killarny-ja. »Gotovo je šel spet koga rubit«.

Oče in sin sta se plašno spogledala.

»Gorje, vse je proč!« se je izvilo Patricku.

Oče pa se je pokrižal: »Bog — hvaljeno bodi njegovo sveto ime! — ni hotel tvoje žrtve; njegova volja naj se zgodi!«

V sinu je vrelo: »Rubili nas bodo, prokleti —«

In oče: »Kristusa so umorili, pa jih ni klet«. —

V Patricku je šinilo spoznanje: »Kadar mladi orel postane velik... Še dve leti!«

Jurij je slutil kaj se godi v sinu in je bil žalosten.

Vrnila sta se proti domu. Nebo je bilo jasno, zrak oster in svež veter jima je dihal v obraz. Predor je bil prazen. Hitela sta vedno dalje, dalje... mimo koč in polj, mimo drevja in ljudi. Šola. Skozi vrata šume otroci, na pragu sloni učitelj in si briše naočnike.

»Deset je že ura, vse je pri kraju«.

Cesta. Pesem zelenega gozda. Med hrastjem se je zamajala senca in se bliskoma zamaknila za skale.

»To je bil Toby«, je slutil Patrick. »Zakaj neki se skriva?«

Hadfield ni videl ničesar.

Še sto korakov je bilo do vasi. Naenkrat je presekal vzduh oster krik do neba.

»Na pomoč! Umor!«

Možje, žene in otroci, vse je drlo na barje. Jurij in Patrick sta se jim pridružila.

Za grmom je ležal Anglež. Lice je imel obrnjeno k tlom in lobanja mu je bila zdrobljena.

»Ne dotikajte se ga!« je vpil star kmet. »To je birič, ki je hotel odgnati Hadfieldove krave. Na policijo! Ta ima svoj del, Sassannah!«

V. poglavje.

Krivična pravičnost.

Zgodil se je umor, umor nad angleškim državljanom. Krvavo truplo je ležalo tamkaj in vse, obleka, telesna postava in lasje, je pričalo, da je umorjenec dotični birič, ki je prišel prejšnji dan z Johnom Izsilnikom v Glengariff, da bi zaplenila Hadfieldove krave.

Policija je obkrožila truplo. Prišla sta tudi zdravnik in mrliški oglednik, da bi ugotovil smrt in v imenu oblasti začel preiskavo. Bil je gospod kakih petdesetih let, z belo ovratnico, precej rejen, z brado in naočniki. Takoj je uredil vse potrebno in ugotovil biričevo smrt. Ubit je bil s topim orodjem. Na vratu so se poznali sledovi prstov.

Toda kdo je zločinec?

Pri Ircih so zločini nekaj redkega. A če se zgodi, da v obupu in jezi seže kdo po orožju, bo oblast zaman poizvedovala po krivcu. Irci molčijo ko grob.

Uradnik si ni dolgo belil glave. Takoj je dal popisati imena vseh navzočih in jih začel zaslišavati. Toda zaman! Iz prič ni izvabil niti ene sumljive besede. Častivredni gospod Johnston je skušal na vlažnih tleh razbrati odtise nog, toda bilo jih je preveč in vse je bilo tako steptano, da bi tudi najbolj spreten ne opravil ničesar. Dal je preiskati obleko in roke navzočih, če bi mogoče našel sledove krvi. Nič, prav nič! Obupno si je otiral čelo in se v zadregi zagrizel v sloninast ročaj svoje palice. Policija, ki je brskala po okolici, je našla grčavo, krvavo gorjačo, na kateri so še lepeli rdeči lasje.

Gotovo je bila ta palica orodje zločina. Toda kdo je njen lastnik? Da bi ukanil pravico, jo je morilec odrezal na svežem hrastu in jo pozneje na begu čez skalnat svet, kjer noga ne pušča sledov, zavrgel. Kmetje so se očitvidno pasli nad zadrego gospoda Johnstona. Toda ko je že obupaval, je nenadoma prišla nepričakovana pomoč.

Debelušast mož se je preril skozi gnečo in bruhajoč kletvice zabodel svoje zelenkaste oči v uradnika.

»Upam, da je vaša milost že dognala krivce«.

»Pravica je na dobri poti«, ga je zagotavljal uradnik. »Ne dvomim, da je povzročitelj tega ostudnega zavratnega napada na osebo angleškega podložnika, uradnika njenega veličanstva«.

»Ni dvoma, ni dvoma«, ga je prekinil mali mož. »Vaša milost je v zadregi, v tej sodrgi, ki vsa obenem zasluži vrv za zrat, najti krivca. Toda če mi dovolite, vam hočem malo pomagati«.

»Prvi dokaz že imamo. Tu je gorjača; zdaj moramo poiskati še tistega, ki jo je uporabljal«.

Kragulj je zviška motril svoj plen. Se trenutek in bo padel kakor kamen na svojo žrtev in ji izkljuval oči. Gospod John Izsilnik je siknil strup: »Uporabljal jo je gotovo — stavim glavo — samo eden od teh dveh« in je pokazal na Patricka ter njegovega očeta. Posebno sin je nevaren fante, prenapetež, ki — «.

»Pri Bogu, to je nesramno sumničenje!« je zavpil Jurij.

In Patrick je rjul: »To bomo vpričo Boga dokazali! Vi propalica, lažnik!«

»Da, ta dva sta nedolžna, mi prisežemo!« so klicali kmetje.

»Primite ju, zločinca sta!« je ukazal agent.

»Gospodu Blumfieldu bi pripomnil, da tukaj ukazujem jaz«, se je uveljavil uradnik njenega veličanstva.

»Prosim vašo milost, da mi oprostite preveliko gorečnost, ki je razumljiva, če pomislite, da sem o krivdi teh dveh popolnoma prepričan. Verjeli mi boste, če vam povem, da sem ukazal izgon Juriju Hadfieldu in ga obvestil, da bo ravno danes nesrečni Karringtom prišel rubiti njegovo živino«.

»To je zelo verjetno in jaz se vam zahvaljujem, gospod Blumfield. Toda verjetnost še ni zadosten dokaz«.

»Tako nezadosten je«, je zaklical Hadfield, »da bom dokazal, da sem včeraj zapustil s sinom vas in šel v Killarny in da se šele sedaj vračava«.

»Tako, da sta bila odsotna ravno toliko časa, kolikor sta ga potrebovala za umor«, se je rogal John Izsilnik.

Ta pripomba je bila odločilna. Zvezali so jima roke na hrbet in ju zastražili. Potem so se podali na mesto, kjer so našli orodje zločina.

Našli niso nič več sumljivega razen hrasta, s katerega si je urezal morilec tisto usodno gorjačo. Trava okoli drevesa je bila blatna in steptana.

Podjetni Blumfield je pripeljal svojega psa, lepega hrta, ba bi sledil zločinčevim stopinjam.

Pes jih je nekaj časa vodil skozi gozd in grmovje, izgubil sled, se obotavljal, spet našel odtis neke noge in ko ga je John prisilil, spet sledil mimo šole, drvel v gozd in se čez četrto ure vrnil po Patrickovi sledi na mesto zločina, kjer je pred mladcem obstal in mu kazal zobe.

»Ali vam nisem pravil«, je zmagoslavno povdaril agent. »Tu je morilec!«

»To je krivo, to je natolcevanje!« je vpilo dvajset glasov.

»Kakšen gospod, takšen pes, Sassanahs so vsi enaki!«

Oče pa je miril besnega sina. »Sin, potrpi! Misli na brata in sestre, premaguj se njim na ljubo! Če ostaneva v zaporu, jim preostane samo eno: smrt.«

»Vaša milost, ta dva sta nedolžna!« so vpili Irci.

»Dokaz, da sta kriva, je sočutje te drhali«, je šepetal John uradniku na uho.

»To je tudi moje mnenje«, je odvrnil debeluhar in se obrnil k policiji:

»Odpeljite ju v zapor!«

Med nevoljnim mrmranjem množice so ju odpeljali.

»Jurij, radi otrok bodi brez skrbi!«

»Bog ti naj to povrne, brat!« je odgovoril Hadfield.

»Patrick, pogum! Ti si nedolžen in mi vsi bomo to izpričali!«

Mladi Irec je z lahkoto spoznal nežen glas in se ozrl za svojo nevesto, ki je stala poleg glasno plakajoče Molly in požirala solze. »Zaupaj, mislil bom na te!«

Krik iz množice: »Oče, oče, ne zapusti nas!«

Uboga slepa Ivanka je hotela k očetu, da bi se ga oklenila.

Trdosrčna biriča sta jo sunila proč.

»Njegova hči sem!« je jeknila in se jim vrgla pred noge.

»Hči morilca pač nimaš vzroka, da se s tem ponašaš«, jo je trdo zavrnil čuvaj zakona.

»Ne jokaj, hčerka mojega srca, golob moje duše, saj se kmalu vrneva!«

jo je tolažil smrtnobledi Hadfield.

Tom in Sally sta jo dvignila in odpeljala.

»O, tega ne bom pozabil!« Patrickovo lice je postalo strašno.

Čez par sekund je sprevod utonil za drevjem.

Lord Plunder, pijanec, lovec in zaklet nasprotnik Ircev, je bil sodnik, ki naj bi odločal o Hadfieldu in njegovem sinu.

Gospod Matej Plunder je torej odločil, da bo obtoženca zaslišal prihodnji torek. Prejšnje dni je imel toliko dela: lov, obiske, obede in večerje, sploh sama nujna opravila.

John Izsilnik je bil s tem odlašanjem nezadovoljen. »Priče se bodo glede izpovedi zedinile in nazadnje bosta oba še oproščena.«

Urno je pisal lordu Pilfererju v London in čez tri dni je dobil odgovor, da je gospod Pilferer že pisal svojemu pisatelju, velespoštovanemu g. lordu Plunderju in ga prosil, da očeta izpusti, sina pa pridrži v ječi.

Gospod John je svoji milostljivi brzojavil: »All right« in šel vedrega obraza v obednico, da se okrepča s pečenko, porterjem in whisky-jem.

V torek je bila obravnava. Obtoženca sta z lahkoto dokazala svoj alibi, svojo odsotnost, priče so izpovedale isto in lord je takoj izrekel rabsodbo: »Z ozirom na to, da pri prvem govore vsi razlogi za njegovo nedolžnost,

ukazujem, jaz Matej Plunder, sodnik Njenega veličanstva, da se Jurij Hadfield izpusti«.

Splošno odobravanje po dvorani...

»Kar se tiče Patricka«, je nadaljeval, »govoré vsi razlogi za njegovo nedolžnost«.

Sally je materi stisnila roko, oči so ji gorele.

»Toda, ker je dražljiv in nasilen mladec, je sumljiv in nevaren ter ga obsojam na tri mesece ječe«.

Vsi so strmeli. V dvorani je nastal nemir.

»Kaka podlost!«

»Odvedite obsojenca in privedite druge obtožence!«

Dva birača sta prišla Patricka in ga odvedla. Kmetje so mu klicali:

»Pogum, Patrick, pogum! Trije meseci bodo hitro minili«.

Toby je stal na pragu. Spogledala sta se. Mehač je odhajal in si žvižgal znano melodijo:

»Šli so, šli so irski možje

v orožju nekdanj na zeleno polje...«

»Ta človek je zli duh«, je doumeval Patrick; »zavedel me bo v pogubo«
Toby je hitel dalje.

»Kaj pa si tako vesel?« so ga ustavljali kmetje.

»O, vesel sem, ker mlademu orlu poganjajo krila«.

Voz je že čakal. Policaja sta vzela Patricka v sredo in voznik je pognal. Pri cerkvi so srečali župnika. Ta je vedel, da je Patrick nedolžna žrtev spletk, zato ga je nagovoril:

»Bog steboj, brat! Torej so te obsodili?«

»Na tri mesece, prečastiti!«

»Samo da je oče prost.«

»Da, hvala Bogu!«

»Tolažil ga bom in ti poročal o njem.«

»Zahvaljeni, prečastiti!«

Nista mogla več govoriti.

Tesna celica. Polomljena miza. Vegasta klop in na njej Patrick. Trpko mu je vstajalo pred oči, kaj je bilo včeraj. Kako so ga pahnili v to tesnobo-Krivica, krivica, krivica! Zadavil bi jih! — Stopinje. Ječar, katoliški Irec je vstopil ter mu izročil par knjig in šopek cvetja.

»Knjige je dal lev iz Glengariffa (tako so imenovali vikarja) je rekel »in šopek je od tvoje neveste. Še danes boš dobil obisk.«

»Kdo bo prišel?«

»Nekdo, ki ga boš vesel; to je vse kar vem. Mudi se mi, pozdravljen!«

Patrick je ostal sam. Dolgo je gledal krhka stebelca cvetk, potem je odprl knjigo, kjer je bil list podvit: »Blagor njim, ki trpijo preganjanje zaradi pravice...«

Položil je odprto knjigo na mizo, sklenil roki in se globoko zamislil.

VI. poglavje.

V Ječi.

Gospod vikar je prišel. Prinesel je Patricku knjig, pozdrav od očeta in dobro besedo pastirja, ki ljubi svoje ovčice in gre za njimi še v ječo, še v smrt... Dolgo sta govorila o oblasti, ki je od Boga, o krivici, o maščevanju,

o zemlji domači, okrvavljeni in teptani, o pokorščini, najtežjem vseh božjih bremen in še o tisoč nevarnostih, ki zalezujejo mlado srce, da bi zašlo na krija pota.

»Patrick, moj sinko, varuj se! Ali ni prišel v noči sovražnik in vsejal na tvojo njivo? Plemenit si, tem slabše, ker to te utegnè še hitreje zavesti. Trpka je tvoja beseda, žolč in pelin; ni pognala na tvojih gredah. Dve poti se odpirata tvoji mladosti: izbiraj in prevdari, da ne izbereš napačne.«

»Kaj bi prevdarjal! Saj je že lord Plunder poskrbel, da se bom v tej kameniti kletki večkrat pogovarjal s svojo vestjo kakor pa s tako dobrim gospodom kot ste vi Lahko bom mislil na zveličanje.«

»Bog daj, da ne bi tudi tu dobival obiskov slabih prijateljev. Sovraštvo je slab svetovalec in bolje je krivico trpeti kakor krivico početi. To sem ti moral povedati. — Knjig sem ti prinesel: Hoja za Kristusom, Zgodovino Irske, in še tretjo »Nasveti irskega duhovnika svojim rojakom izseljencem v Ameriki. Knjige so dobre in zveste družice. Pa tudi domači te bodo obiskali. In še nekaj: tu ne smeš kaditi. Toda to boš smel vsak dan, ko boš šel za tri ure na travnik. Pipo in tobak sem ti prinesel s seboj.«

Patricka je prevzelo.

»Gospod, vi ste še vse bolj dober, kakor sem jaz hudoben.«

Hvaležno in vdano mu je poljubljal roko. — In potem sta govorila dolgo in zaupno. Gospod vikar se je poslovil šele tedaj, ko je prišel paznik, da bi odvedel Patricka na travnik.

Ko se je jetnik vrnil, se je mračilo. Vsedel se je na klop in mislil na resne besede božjega poslanca. Vihar v duši je pojenjal, in spanec ga je rahlo in mehko poljubil na trepalnice...

Zbudil ga je kos, ki je žvižgal pod oknom. Čudovite sanje. Odprl je oči in pogledal okoli sebe. Ljubka pokrajina sanj je izginila, ostala je samo tesna kletka z zamreženim oknom.

Jezil bi se. Toda ne. Na mizi so knjige in v tesnem prostoru še odmeva nek svečnikove besede od včeraj. Pokleknil je in molil. Potem je zastrmel skozi okno, tja na morje, kjer vriska svoboda...

Jetniški paznik mu je prinesel jedi. Bil je zgovoren in razvil se je pogovor.

»Na Irskem je svobodno samo eno: od gladu umreti. Uboga dežela!«

»Ti si torej eden naših?« je vprašal Patrick.

Paznik se je previdno ozrl k vratom, čudno pogledal mladega moža in vprašal:

»In ti, ali si eden naših?«

»Ne vem, kaj hočeš reči. Jaz sem Patrick Hadfield, katoliški Irec in najemnik v Malibory-ju.«

»In jaz, jaz sem Barnaba Creglan, katoliški Irec, jetniški paznik in dober rodoljub.«

»Aha!« si je mislil mladeč, »ta človek bi me rad prepoznal; gotovo je kak ovaduh.« Glasno pa je dejal: »Čudim se, da je tak rodoljub prevzel to službo.«

»Misliš? Jaz pa pravim, da je dobro, če so rodoljubi povsod, posebno pa pri policiji.«

»Jaz bi dal kaki drugi službi prednost«, se je jetnik previdno izvijal.

»Čez nekaj časa boš mislil drugače.«

»A, res? Kdaj pa?«

Paznik se je sklonil čisto k njemu in mu zašepetal na uho s povdarkom: »misliš boš drugače, kadar mladi orel postane velik«.

Mladi mož se je stresel, kakor da bi bil stopil na kačo. »Čudno, ta izrek me prav povsod zasleduje«.

Creglan ga je še vedno gledal in pričakoval zaupljiv odgovor. Jetnik pa se je trdovratno potajil in začel govoriti o hrani...

Na hodniku se je pojavila sumljiva senca. Paznik je popadel pletenico, hrupno zaprl vrata in nadaljeval z razdeljevanjem hrane.

Jed je ostala nedotaknjena. »Kadar mladi orel postane velik... O, popoldne mi bo povedal vse...!«

Poldne. Prišel je paznik, pa ne Barnaba, temveč Polton, zagrizen protestant. Porinil je pred Patricka odločeno jed in zaprl vrata. Tudi med sprehodom ni bil nič bolj prijazen.

Drugi dan ravnotako. Tretji dan pa sta prišla z njim Jurij in Sally. Vsi trije so bili ginjeni. Hadfield je pripovedoval sinu o vsem, kar se je bilo zgodilo, odkar so ju zaprli in končal z vestjo, da mu je dal John Izsilnik še dva meseca odloga, da si lahko izpremisli.

»In kakšni so pogoji?«

(Dalje prihodnjič.)

Obnovimo vaško lipo!!

Že v prvi številki predragega „Našega Doma“ sem izrazil iskreno željo, da bi bili na naš preljubi mladinski list, ki je najboljši voditelj, učitelj in svetovalec slovenske mladine naročeni vsi pošteni v naših družtvih zbrani mladeniči, osobito pa bratje Orli in sestre Orlice. Ali so se te moje želje uresničile? Žali Bog priznati moramo, da ne! Še bolj žalostno pa je, da list ne prinaša dopisov iz vrst naših mladeničev in mladenk. Slovenski mladeniči, ali ni za nas največja sramota, da se nam je posušila „vaška lipo“? Ako bi vsak mladenič, naročnik na leto poslal po dva dopisa, bi se nam ne prigodila nikdar to, kar se nam je v resnici in po vsej pravici, ker smo taki zaspanci in plašljivci; naša »Vaška lipo« bi bila lahko vedno sveža, zelena, polna lepih navodil, vprašanj, naukov, vedno bi lahko kramljali med seboj in to bi tudi bilo gotovo največje veselje našemu g. uredniku. Zato pa vas danes vprašam dragi mladeniči, ali bomo še zanaprej tako mlačni.

Vzemite pero v roko pa pišite in pišite! Pričakujoč veselih odmevov iz vrst naših korajžnih fantov vas pozdravljam, kličem k ustanovitvi „Vaške lipe“ z bratskim pozdravom, Slavko iz Polenšaka.

Opomba uredništva. Z največjim veseljem pozdravljam to misel navdušenega slovenskega fanta. Vaško lipo moramo zopet zasaditi, pod njo se naj zbirajo v prijetnem, živahnem razgovoru naši brihtni fantje! Upam, da bo to sedaj po mladinskih dnevih šlo z lahkoto. Kar pošljite različne dopise, vprašanja, nasvete, ki jih imate glede »Vaške lipe«. Opišite vtise, ki ste jih dobili na mladinskih dnevih, povejte kaj vam je najbolj ugajalo, kaj je bilo graje vrednega. Mladinski dnevi ne smejo kar tako tiho brez vsakega večjega vpliva izginiti v pozabljenost! Posebno pa nam pišite, kaj mislite o Mladeniških zvezah, kje jih boste ustanovili, obnovili in kedaj! Vse polno snovi je, ki jo morate v najkrajšem času obravnavati

med seboj pod „Vaško lipo“. Samo to vas prosim: če bo znova ozelenela lipa, pazite skrbno, da se ne bo vsled vaše brezbržnosti čez pol leta zopet posušila!

Ika: **Ogledalo Dekliških zvez.**

Meseca februarja se je v okviru odbora Prosvetne zveze sestavil odbor, ki je obračal posebno skrb Dekliškim zvezam, ki so se letos precej uredile.

Dekliških zvez, ki res delajo in so z malo izjemo vzorno urejene, je potom razvidnic priglašenih 38 z 2.288 članicami. (Slavnostna številka »Našega Doma« nam prinaša za l. 1924 sledečo statistiko: 73 D. zvez s 4.330 članicami.) Polovico Dekliških zvez nam ni vrnilo razvidnic, čeprav smo jih ponovno opominjali. Nekatere od teh D. z. delujejo skupno z Marijino družbo, nekatere pa so prenehale z delovanjem. — Na novo se je ustanovila D. z. v Št. Vidu pri Ptuju, ki se zelo lepo razvija.

Okrajni sestanki. V marcu sta se vršila v Celju in Ptuju (kjer pride v poštev največ D. z.) okrajna sestanka odbornic D. z., ki sta pokazala, da nekatere zveze prav nič v disciplini ne zaostajajo za Orlicami. Povsod se je izvolil okrajni odbor.

Potom okrožnic so se v D. z. upeljala predavanja za dekl. sestanke, ki jih izdaja Orliška podzveza v Ljubljani. Dekliške zveze se jih z veseljem poslužujejo na svojih sestankih. Predavanja so obvezna za vse D. zveze, ker so velikega vzgojnega pomena za naša dekleta.

»Naš Dom« zahaja v D. z. v 598 skupnih izvodih, posamezne naročnice, (članice D. z.) bi število znatno povišale. — »Vigred« prihaja v 164 izvodih in »Orlič« v 93 izvodih.

»Čebelico« ima D. z. v Zavodnjem, Studenicah, Šoštanju, skupno z orliškim krožkom. Iz razvidnic se lahko skepa, da je precej D. z. pripravljenih, da si bodo ustanovile »Čebelico«.

Članarina. Sklep Osrednjega vodstva D. z. je bil, da plača vsaka D. z. 1 Din. članarine od članice Osrednjemu vodstvu, oziroma Prosvetni zvezi in ne več S. K. Ž. Z. v Ljubljani, kakor se je svojčas določilo. Članarino je plačalo 28 D. z. v skupnem znesku 1.227 Din. (polovico članarine D. z. ni plačane).

Dekliške zveze so si izbrale za svojo zaščitnico bl. Ivanko d' Arc. Ponekod so praznik zelo lepo obhajale.

Načelnica D. z. M. Črček je govorila: 11. maja na dekliškem shodu v Studenicah, 12. oktobra v Poljčanah. Ob priliki okrajnega sestanka v Ptuju je obiskala D. z. na Hajdini, ki krasno deluje. Povsod je dobila utis, da hočejo dekleta storiti vse, da se organizacija čim lepše uredi.

Dekliški dan je ena izmed točk, ki mora navdajati vse D. z. z veseljem in ponosom. Na tem dnevu so bile posebno zastopane D. z., kar nam je jasen dokaz, da hočejo živeti — le sposobnih moči je treba, da se bo organizacija lepše in popolnejše uredila.

Malo moči je bilo na razpolago pri delu za D. z., vendar smo veseli dosedanjih uspehov.

Naše D. z. so najjačji steber naših izobr. društev, s tem tudi najjačji steber Prosvetne zveze, zato se jim mora v bodoče posvečati več pozornosti.

Dekleta so se ob deklških dnevih navzela novega ognja, delovati hočejo v zmislu resolucij deklških dnevov in skrbeti moramo, da se navdušenje za vse lepo in vzvišeno ne poleže. Marsikje so še ugodne razmere, kjer bi D. z. lahko bolj delovale, ali pa, kjer istih ni, se na novo ustanovile; zato tem potom prosimo vsa izobraž. društva, naj oskrbijo, da se deklška organizacija ustanovi v vsaki župniji, ker vsepovsod je polno dela, ki čaka blagih ženskih src.

Vsi, ki ljubimo svoj narod po vzgledu dr. Kreka, moramo tudi svoje moči posvetiti za rast, procvit in čast naših deklških organizacij!

S. M.

Poroka v Črni gori.

Splošno je znano, da se narodi južnih krajev prav radi možijo že v zgodnji mladosti. Največ se jih moži med petnajstim in petindvajsetim letom. Tu naj omenim, da so po Črni gori in Srbiji mnogoštevilne rodbine pri vsaki hiši, ker vsi bratje in sestre se možijo domov in ostanejo vsi pri isti hiši; nič ni posebnega, ako šteje ena rodbina po petnajst do dvajset članov. Značilno pa je, da med tako mnogoštevilno rodbino vlada zastopnost in složnost. Za red in vodstvo gospodarstva skrbi najstarejši brat, ki je hišni gospodar, ki so mu podložni in podvrženi vsi ostali člani rodbine!

Na tem mestu želim dragim bralcem „Našega Doma“ opisati dogodek, ki sem ga doživel kot vojak v Črni gori. Bilo je v nedeljo jutro. Šel sem skozi Cetinje. Naenkrat zaslišim neizmerno črnogorsko vpitje in petje. Iz radovednosti se ustavim in čakam, kdo bo prikorakal. Kmalu se izza bližnjih hiš prikaže pisana družba veselo razpoloženih črnogorskih gostov. Bili so svatje! Veličastno je bilo gledati črnogorske velikane, oblečene v dragoceno narodno nošo. Posebno pozornost so vzbujali s svojimi z zlatom in srebrom obšitimi rudečimi telovniki. Za usnjatim pasom so se svetili samokresi, s katerimi so med potom pridno streljali.

Ko nekaj časa opazujem to pisano družbo, ne meneč se za drugi svet, me iz moje zamaknenosti vzdramijo na in proti meni leteče bombe, v podobi debelih jabolk, ki so mi prifrčale v glavo. To je bilo plačilo za mojo radovednost. Brzih korakov sem izginil za prvim oglom s trdnim sklepom, da ne bom nikdar več gledal črnogorske poroke. Šele pozneje sem pomiril svoje razburjene živce, ko sem zvedel, da je med Črnogorci običaj, da nosijo svatje vsak po eno torbo jabolk, ki jih mečejo med radovedne ljudi.

Pri tem pa imajo največ dela majhni otroci, ki se pogosto pri poriranju jabolk stepejo tako, da marsikateri fantalin odnese krvavo glavo!

Društveni vestnik.

Cirkovce. Poročila se je naša vrla predsednica Lizika Drevenšek s poštenim kmetskim fantom J. Medved. Zahvaljujemo se ji za ves trud in delo, ki ga je imela v zvezi ter ji iskreno častitamo in želimo obilo sreče! Za predsednico je izvoljena Lizika Beraničeva, za namestnico pa Micka Ekartova.

Sv. Anton v Sl. gor. Ob tridesetletnici Kat. bralnega društva, ki se je s primernim sporedom izvršila dne 13. julija t. l., smo se hvaležno spominjali ne samo rajnega ustanovitelja g. Cizerla, ampak tudi gospodov, ki so ga tekom

let duševno podprli, n. pr. gg. Škamleca, Lasbacherja, Erhartiča itd. Letos se je tudi slovesno ustanovil orlovski odsek, ki je sicer samostojno društvo, pa je vendar tudi za Bralno društvo up jake bodočnosti. Želeti je le, da sporazumno delujeta in pritegneta k društvenemu delu najširše sloje. Dekleta se sedaj čutijo nekoliko zaostale, a tudi njim je odprta možnost, da si dekliško zvezo zopet obnove.

Občni zbor prosvetne zveze v Mariboru. Občni zbor Prosvetne zveze v Mariboru je bil dostojna manifestacija našega prosvetnega dela na Štajerskem v zadnjem letu. Udeležilo se je občnega zbora 131 zastopnikov 82 prosvetnih društev. Uvodoma je predsednik g. dr. Hohnjec v duhovito zasnovanem nagovoru povdarjal idealizem ljudsko-prosvetnega dela na podlagi krščanskih načel. Tajnik g. prof. Prijatelj je poročal o splošnem delu Prosvetne zveze, pri kateri je včlanjenih sedaj 142 društev z nad 11.000 člani. V preteklem poslovnem letu je uredila svojo pisarno. Za predavanja po društvih je izdajala osnutke govorov. Bila je v stalni zvezi s Krščansko socialno zvezo za Koroško in s Prosvetno zvezo v Gorici, z ljubljansko Prosvetno zvezo je v najvažnejših zadevah delala skupno in z njo skupaj izdajala »Vestnik« za društvene odbornike. Blagajnik g. J. Mirt je podal poročilo o denarnem prometu. Dohodkov je imela Prosvetna zveza 54.135'94 D., izdatkov pa 38.678'82 D. Članarino po 25 Din. je plačalo 129 društev. Knjižničar g. Fr. Kramberger je podal poročilo o knjižnici, ki se je popolnoma uredila. Odbornik za treznostno gibanje g. J. Krošl je podal poročilo, koliko in kaj je Prosvetna zveza na tem polju storila. Tu je bilo njeno delo tiho in skrito, vendar že uspešno. — Lepo poročilo o delovanju Dekliških zvez je podala tajnica gdč. Črčkova. Po tem poročilu se je razvnela živahna debata o dekliških in mladeniških zvezah in so se tudi tukaj storili važni sklepi. — Predsednik ljudskega odra g. Fr. Kr. je poročal o delu Ljudskega odra v Mariboru, ki je imel v zadnji sezoni 28 predstav z 12 reprizami, dramatični odseki po deželi pa v zadnjih štirih letih nad 800 iger. Dramatične odseke ima 70 društev, ki imajo 68 odrov, deloma enostavnih, deloma pa tudi prav lepo urejenih. Tudi glede delovanja dramatičnih odsekov so se izrekli važni predlogi in nasveti. — Pregledniki so predlagali odboru absolutorij s pohvalo, ki ga je občni zbor sprejel s ploskanjem. Nato se je izvolil predsednik č. g. dr. J. Hohnjec in nov odbor, ki ga tvorijo sledeči gospodje: msgr. dr. A. Medved, dr. J. Jeraj, Marko Krajnc, prof. J. Prijatelj, J. Malešič, P. Živortnik, J. Stabej in Franjo Kramberger. — Za preglednike je občni zbor izvolil gg.: J. Barleta, dr. J. Kovačeca in J. Mirta, v razsodišče pa: dr. J. Leskovarja, dr. Al. Juvana, dr. A. Vebleta, dr. A. Jerovška in J. Krošla. — Članarino je občni zbor določil po 25 Din. za vsako društvo. Občni zbor je sprejel tudi predlog starega odbora.

Studence pri Poljčanah. Naše »Bralno društvo« je bila ustanovljena l. 1895. ter je do časa vojske neumorno delovala, a za časa vojske je vse zaspalo. Edino »Čebelica« je od l. 1907 in do danes jako napredovala. — Dne 30. avgusta t. l. je bil občni zbor in se od tega časa mladini vedno bolj vzbuja želja po izobrazbi. Sestanke smo si uvrstili sledeče: Prvo nedeljo v mesecu ima sestanek »Bralno društvo«, drugo nedeljo mladeniška zveza, tretjo žene in četrto nedeljo dekliška zveza. Fantje v tem oziru nočejo ostati zadnji. Ako je res kaj v njih junaštva, bodejo pokazali javno prve nedelje v mesecu. Naše geslo se glasi: »Z Bogom začnimo vsako delo, da bode dober vspeh imelo!«

Kaj kupiš v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru?

Tiskati daš lahko
knjige, vabila, cenike, kuverte, sploh vse, kar hočeš.

Kupiš lahko:

1. Vsakovrstni papir črtan in nečrtan za pisanje, pisma, ovijanje, risalni papir, kuverte, svileni in prešan papir za kinč, zvezke trdo in mehko vezane.
2. Peresa, svinčnike, radirke, črnilo, rudečilo, barve, ravnila, sploh vse pisarniške potrebščine.
3. Trgovske knjige vsake vrste.
4. Molitvenike, šolske učne knjige, vse zabavne knjige, povesti i.t.d.
5. Rožne vence, svetinjice, podobice, kipe presv. Srca Jez. in druge, podobe, slike, križe i.t.d. — Ako želiš kako reč, piši dopisnico in dobiš po pošti.

Denar naložite

najboljše in najvarnejše pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici, r. z. z. n. z. Maribor, Stolna 6
ki obrestuje po

8⁰/₁₀₀ in **10⁰/₁₀₀**
oziroma po dogovoru.

Na debelo!

DENAR

Na drobno!

si prihranite, ako kupujete manufakturno blago v Celju, „pri Solncu“. Velikanska izbira vedno svežega vsakovrstnega oblačilnega blaga. Vsled velikega nakupa so cene konkurenčne. Za obilen obisk se priporoča

ALOJZ DROFENIK

Mera poštena!

Postrežba točna!

BRATA RODÉ & MARTINČIČ, CELJE

TISKARNA

KNJIGOVEZNICA, IZDELOVALNICA GUMIJASTIH STAMBILJK

se priporoča za vsa v njeno stroko spajajoča dela, koja se točno in ceno izvrše